

فهرست نویسی منابع دیجیتال^۱

• دکتر مهدی علیپور حافظی^۲
دکترای علوم کتابداری و اطلاع‌رسانی و عضو هیئت علمی دانشگاه

■ میچل، آن. ام. و برایان ای. سرت، فهرست‌نویسی و سازمان‌دهی منابع دیجیتالی: راهنمای کتابداران^۳. ترجمه: زهیر حیاتی و علی اکبر خاصه، تهران: نشر کتابدار، ۱۳۸۸، ۲۶۸ ص. شابک: ۰۳-۳-۵۴۸۹-۶۰۰-۹۷۸

اگرچه موتورهای جست‌وجو در وب امکان دست‌یابی سریع‌تر به اطلاعات را فراهم ساخته‌اند، همچنان چالش عظیم دست‌یابی مؤثر به اطلاعات پابرجاست و ارائه اطلاعات مناسب در زمان مناسب به افراد نیازمند، همچنان چالش مهم در محیط وب است

کتابداران و آرشیویست‌ها^۴ توسط بایرز^۵ که رهنمودهایی را برای ذخیره و دست‌یابی به رسانه‌های الکترونیکی پیوسته بیان داشته‌اند و یا فصل پنجم کتاب فهرست‌نویسی منابع غیر چاپی و اینترنتی^۶ نوشته و بر^۷ اشاره کرد که دستورالعمل‌هایی را برای فهرست‌نویسی این منابع ارائه کرده و بر منابع پیوسته تأکید داشته و مسائل بوجود آمده درباره کنترل کتاب‌شناختی پرداخته است (پریرز^۸، ۲۰۰۶؛ میچل، سرت، ۲۰۰۵، ص XII). ولی با وجود این همچنان جای خالی منبعی که به‌طور اختصاصی به موضوع سازمان‌دهی منابع دیجیتال پیوسته در کتابخانه‌ها بپردازد، خالی بود. کتاب فهرست‌نویسی و سازمان‌دهی منابع دیجیتالی: راهنمای کتابداران، به‌طور خاص به مجموعه‌های تغییر یافته، مدیریت، میانجیگری و ذخیره منابع اطلاعاتی پرداخته است (میچل، سرت، ۲۰۰۵، ص XI).

با توجه به مباحثی که مطرح شد، کتاب فهرست‌نویسی و سازمان‌دهی منابع دیجیتال، کتابی درسی در حوزه فهرست‌نویسی و سازمان‌دهی منابع دیجیتال برای کتابداران می‌تواند باشد که به‌صورت قدم‌به‌قدم موارد مطرح در سازمان‌دهی منابع دیجیتال را مورد بحث قرار داده است. از این‌رو، این کتاب می‌تواند منبع درسی مفیدی برای دروس ذکر شده در کشور ما تلقی شود. در ادامه پس از معرفی نویسندگان و مترجمان به معرفی و نقد اثر در قالب ساختار و محتوای متن اصلی و نیز ترجمه آن می‌پردازیم.

نویسندگان و مترجمان

آن. ام. میچل از سال ۲۰۰۲ مسئول ابردا در کتابخانه‌های دانشگاه هوستون^۹ است و پیش از آن فهرست‌نویسی منابع الکترونیکی کتابخانه‌های این دانشگاه را نیز به عهده داشته است. وی صاحب مقاله‌ها و سخنرانی‌هایی درباره فهرست‌نویسی و جریان کار منابع الکترونیکی بوده و علاقه وافری به نحوه سازگاری استانداردهای ابردا^{۱۰} با نیازهای خاص کتابخانه‌ها دارد. میچل صاحب دانشنامه کارشناسی ارشد در رشته کتابداری از دانشگاه تگزاس است.

امروزه اینترنت و محیط وب امکان دست‌یابی به اطلاعات دیجیتال را فراهم ساخته‌اند، به‌نحوی که این اطلاعات دیجیتال جزء ضروریات عصر حاضر تلقی می‌شوند و بدون آن در زندگی روزمره با مشکلات و محدودیت‌هایی مواجه خواهیم بود. دامنه حضور این نوع اطلاعات بدون شک کتابخانه و مراکز اطلاعاتی را نیز دربر گرفته است. این مراکز و سازمان‌ها که به‌نوعی سردمدار سازمان‌دهی اطلاعات هستند، با چالش عظیم، اطلاعات دیجیتال را در دنیای مجازی سازمان‌دهی و مدیریت کرده و متعاقب آن امکان دست‌یابی سریع‌تر و مؤثرتر به آنها را فراهم می‌کنند.

اگرچه موتورهای جست‌وجو در وب امکان دست‌یابی سریع‌تر به اطلاعات را فراهم ساخته‌اند، همچنان چالش عظیم دست‌یابی مؤثر به اطلاعات پابرجاست و ارائه اطلاعات مناسب در زمان مناسب به افراد نیازمند، همچنان چالش مهم در محیط وب است. بنابراین امروزه کتابخانه و مراکز اطلاع‌رسانی به‌دنبال راه‌کارهایی برای مهار، سازمان‌دهی و مدیریت محتوای افسارگسیخته دیجیتال هستند. از این‌رو این مراکز و سازمان‌ها به متخصصان و کارشناسانی نیاز دارند تا به دانش سازمان‌دهی در مدیریت محتوای دیجیتال مجهز باشند.

سرفصل‌های دروس این متخصصان در دانشگاه‌ها و مراکز آموزش عالی تا چندی پیش مختص به سازمان‌دهی و مدیریت منابع فیزیکی بودند. لذا ضرورت داشت تا متخصصان این حوزه با راهکارها، اصول و قوانین سازمان‌دهی و مدیریت این منابع آشنا باشند. بدین منظور محتوای دروس رشته‌های مذکور مطابق با این مسائل تعریف شده بودند. ولی با پیدایش و توسعه سریع منابع دیجیتال، آموزش نحوه برخورد، سازمان‌دهی و مدیریت این منابع نیز برای این متخصصان ضرورت یافت. از این‌رو نیاز به منابعی اولویت یافت تا به این مسائل بپردازند. تاکنون منابع متعددی در حوزه سازمان‌دهی منابع دیجیتال منتشر شده‌اند که هر کدام به بحث‌هایی در این باره پرداخته‌اند. از این قبیل منابع می‌توان به مراقبت و ایجاد امکان دست‌یابی به «سی. دی‌ها و دی.وی.دی‌ها: راهنمایی برای

کتاب فهرست‌نویسی و سازمان‌دهی منابع دیجیتال، کتابی درسی در حوزه فهرست‌نویسی و سازمان‌دهی منابع دیجیتال برای کتابداران می‌تواند باشد که به صورت قدم‌به‌قدم موارد مطرح در سازمان‌دهی منابع دیجیتال را مورد بحث قرار داده است

برایان ای. سورات در سال ۲۰۰۲، به‌عنوان فهرست‌نویس منابع الکترونیکی در کتابخانه‌های دانشگاه ای. ام. تگزاس^{۱۰} استخدام شد و هم‌اکنون علاوه بر اینکه مسئولیت ابرداده در بخش تازه‌تأسیس طرح‌ها، تحقیقات و فناوری‌های دیجیتال این دانشگاه را به عهده دارد، رئیس کارگروه استانداردهای دیجیتال‌سازی میراث فرهنگی تگزاس است. وی مقاله‌ها و سخنرانی‌هایی درباره موضوعات مختلف فهرست‌نویسی منابع الکترونیکی در کارنامه خود دارد. سورات برای تسهیل ارتباطات علمی و پژوهشی دانشگاه ای. ام. تگزاس به توسعه ابرداده و مدیریت مجموعه‌های دیجیتال بسیار اهتمام داشت. وی دانشنامه کارشناسی ارشد کتابداری و نیز گواهی‌نامه دانش‌آموختگی را در رشته فناوری اطلاعات از دانشگاه کارولینای جنوبی^{۱۱} دریافت کرده است.

دکتر زهیر حیاتی، دانشیار گروه علوم کتابداری و اطلاع‌رسانی دانشگاه شیراز هستند که ترجمه کتاب حاضر را بر عهده داشته‌اند. از ایشان کتاب‌ها و مقالات متعددی منتشر شده است. از جمله کتاب‌های ترجمه شده توسط ایشان می‌توان به ترجمه کتابخانه‌های دیجیتال اثر ویلیام آرمز اشاره کرد. علی‌اکبر خاصه، کارشناس ارشد علوم کتابداری و اطلاع‌رسانی دیگر مترجم کتاب حاضر می‌باشند. ایشان نیز در حوزه منابع الکترونیکی مقالاتی را منتشر کرده‌اند که نشان از تجربه مترجمین در حوزه موضوعی کتاب دارد.

معرفی اثر

کتاب از ده فصل تشکیل شده که هر فصل مرحله به مرحله خواننده را با اصول سازمان‌دهی منابع دیجیتال در کتابخانه‌ها آشنا می‌سازد. تمام فصل‌ها با مقدمه شروع شده و با خلاصه و فهرست منابع خاتمه می‌یابند، جز فصل دهم که بدون خلاصه به‌تمام می‌رسد. همچنین به فراخور مباحث، هرجا به توصیف اصطلاح جدیدی نیاز بوده، آن اصطلاح داخل کادر معرفی شده است. فصل مقدماتی کتاب جریان کامل کاری مدیریت منابع دیجیتال را بیان کرده و بر سه مرحله اولیه فرایند مدیریت (مجموعه‌سازی، گردآوری و اداره) تأکید دارد. این فصل همچنین شامل بخش خاصی در حوزه ایجاد و مدیریت کتابخانه‌های دیجیتال محلی است (یو، ۲۰۰۹).

فصل دوم، «پایه‌ریزی گردش کار فهرست‌نویسی»^{۱۲}، به بحث درباره فهرست‌نویسی جدید و نگهداری پیشینه اختصاص دارد. در این فصل در حوزه فهرست‌نویسی جدید، به مباحثی مانند پیشینه‌های منفرد و مجموعه‌های پیشینه‌ها پرداخته شده است. همچنین به مراجعی مانند مارکایو^{۱۴} و فهرست جهانی^{۱۵} به‌منظور دستیابی به رکورد مارک منابع اشاره شده است که دستیابی به این مراجع باعث حذف دوباره‌کاری‌ها و یک‌دست‌سازی نظام فهرست‌نویسی می‌شود. از این‌رو با دستیابی به این مراجع می‌توان شرایط دسترسی به رکوردهای فهرست‌نویسی منابع را در قالب‌های مختلف مارک فراهم کرد. همچنین مباحثی در زمینه نگهداری پیشینه‌ها مانند بازیابی و روزآمدسازی آنها مطرح می‌شود که همواره باید مدنظر فهرست‌نویسان باشند.

در فصل سوم، «در جست‌وجوی جایگزینی برای فهرست‌نویسی»^{۱۶}، به سه مبحث اصلی در حوزه‌های فهرست‌های وبی، پیوندسازی حساس به زمینه^{۱۷} و جست‌وجوی یکپارچه پرداخته

شده و در هر مورد به سابقه، محدودیت‌ها و ایجاد آنها اشاره شده است. مؤلفان در زمینه فهرست‌های وبی معتقدند که کتابخانه‌ها می‌توانند از فهرست‌های وبی برای کارآمدی بیشتر و مشخص‌سازی و دستیابی به انواع منابع درون‌خطی استفاده کنند و در صورت لزوم ابردادها و رابطه‌های کاربری ساده و پیچیده را طراحی نمایند تا نیازهای خاص کاربران تأمین شود. پیوندسازی حساس به زمینه بیشتر برای انتشارات سنتی نظیر مجلات و کتاب‌ها و نیز فصل‌های آنها به‌کار می‌رود و به کاربران کمک می‌کند تا از ابزارهای بازیابی دارای قابلیت بو. آر. ال. باز^{۱۸} با محتوای کامل، پیوند برقرار کنند، بدون اینکه از محل منبع مورد استفاده اطلاع حاصل کنند. جست‌وجوی یکپارچه نیز به بحث درباره استفاده از رابطی واحد برای جست‌وجو در پایگاه‌های اطلاعاتی مختلف اختصاص دارد.

فصل چهارم، «تعیین کنترل کتابشناختی در محیط پیوسته»^{۱۹}، به مباحثی از قبیل ویژگی‌های تأثیرگذار بر کنترل کتابشناختی، مدیریت ابزارهای کتابشناختی متعدد و ایجاد راهبرد کتابشناختی اختصاص دارد. مؤلفان در این فصل متذکر شده‌اند که با توجه به اینکه کتابخانه‌ها از ابزارهای کتابشناختی متنوعی بهره می‌برند، هریک از آنها به فراخور فلسفه سازمانی، مجموعه و محیط مدیریتی منحصر به فردی که دارند، از راهبرد کنترل کتابشناختی خاصی پیروی می‌کنند. از این‌رو، کتابخانه‌ها باید قبل از اختصاص منابع به ابزار خاص، به دقت درباره مناسب‌ترین راه حل‌های احتمالی بیندیشند. با وجود این بسیاری از کتابخانه‌ها از ابزارهای مشابه کنترل کتابشناختی نسبت به یکدیگر استفاده خواهند کرد.

فصل پنجم، «آشنایی با قواعد و دستورالعمل‌های فهرست‌نویسی»^{۲۰}، در دو بخش کلی محتوای پیشینه و توصیف محتوا، به بیان قواعد و دستورالعمل‌های فهرست‌نویسی پرداخته است. در این فصل با توجه به اشاره‌ای که به قواعد فهرست‌نویسی موجود مانند قواعد فهرست‌نویسی انگلو امریکن^{۲۱} می‌شود، نویسندگان بیان می‌کنند که با توجه به جزئی‌نگری‌های موجود در استانداردها و رویه‌های فهرست‌نویسی، آنها نمی‌توانند نوسان‌های احتمالی را در منابع و نظام‌ها پیش‌بینی کنند. از این‌رو، فهرست‌نویسان همواره با موقعیت‌هایی مواجه می‌شوند که در هیچ‌یک از اسناد موجود به‌طور شفاف توضیح داده نشده‌اند. این امر بیشتر در منابع پیوسته صدق می‌کند، زیرا با چنان شتابی رشد می‌کند که استانداردها و رویه‌های فهرست‌نویسی آنها تا حدودی حل نشده باقی مانده‌اند.

فصل ششم، «تحلیل ساختار کتابشناختی منابع پیوسته»^{۲۲}، به توصیف منابع پیوسته و ویژگی‌های کتابشناختی پرداخته است. منابع پیوسته در این تعریف به دو دسته منابع منحصراً دیجیتالی^{۲۳} و منابعی که فرمت آنالوگ و دیجیتال دارند، اشاره شده است. نویسندگان در این فصل ذکر کرده‌اند که اولین مرحله در فهرست‌نویسی، تحلیل کتابشناختی است. این فرایند جهانی در فهرست‌نویسی منابع پیوسته نیز صادق است. شناخت ویژگی‌های مهم کتابشناختی یک منبع برای فهرست‌نویسی بنیادی ضروری است و به شناسایی پیشینه‌های کتابشناختی مناسب در فهرست‌نویسی استنساخ^{۲۴} نیز کمک می‌کند. حتی اگر کتابخانه‌ای از فهرست‌نویسی سنتی استفاده نکند، آشنایی با ماهیت و ویژگی‌های منابع درون‌خطی می‌تواند به سازمان‌دهی آنها با هر شرایطی کمک کند.

فصل هفتم، «تک‌نگاشتی‌های پیوسته: کتاب‌های الکترونیکی و دست‌نوشته‌ها»^{۲۵}، با ذکر یک مثال مفصل و دو مثال کوتاه به بیان ویژگی‌های کتاب‌شناختی و کدگذاری پیشینه مارک ۲۱ برای تک‌نگاشتی‌های منحصراً دیجیتالی، منابع تبدیل فرمت‌شده از آنالوگ به دیجیتال و منابعی که منتشر نشده‌اند، پرداخته است. مؤلفان در این فصل متذکر شده‌اند که پیشینه فهرست‌نویسی تک‌نگاشتی‌های پیوسته شامل عناصر کتاب‌شناختی توصیفی شناخته شده در مارک ۲۱ و سایر اطلاعات کتاب‌شناختی است که برای توصیف ویژگی‌های الکترونیکی منابع مورد نیاز هستند. چالش برانگیزترین بخش در فهرست‌نویسی تک‌نگاشتی‌های پیوسته، تعیین تک‌نگاشت‌بودن منبع است. محتویات وب پویاست و فهرست‌نویس باید اطمینان یابد که یک منبع خاص شامل تعریف تک‌نگاشتی‌هاست. تفاوت دیگر، تشخیص بین منابع منحصراً دیجیتالی و منابعی است که به فرمت دیجیتال تبدیل شده‌اند.

فصل هشتم، «پاینده‌های پیوسته: مجلات الکترونیکی و ادواری‌های موجود در پایگاه‌های تجمیع‌گر»^{۲۶}، با ذکر مثال‌هایی به چگونگی فهرست‌نویسی انواع پاینده‌ها نظیر پاینده‌های دیجیتال، پاینده‌هایی که دیجیتال هستند و آنالوگ نیز منتشر می‌شوند، با استفاده از پیشینه‌های کتاب‌شناختی مارک پرداخته است. میچل و سورات اشاره کرده‌اند که هنگام فهرست‌نویسی پاینده‌های پیوسته، علاوه‌بر آنکه از همان عناصر توصیفی شناخته شده در پیشینه مارک ۲۱ استفاده می‌شود، از سایر عناصر اضافی که برای توصیف ویژگی‌های الکترونیکی منابع مورد نیاز است نیز استفاده خواهد شد. نظیر تک‌نگاشت‌ها، یکی از بزرگ‌ترین چالش‌ها در پاینده‌ها، تعیین نوع قالب است. چالش بزرگ دیگر در فهرست‌نویسی پاینده‌های پیوسته، توسط پاینده‌هایی بوجود می‌آید که هم‌زمان به‌صورت چاپی و پیوسته منتشر می‌شوند. در این زمینه کانسر^{۲۷} دو راه‌حل پیش‌روی مسئله می‌گذارد که یکی از آنها رویکرد تک‌پیشینه‌ای و دیگر رویکرد پیشینه مجزا است.

فصل نهم، «منابع یکپارچه پیوسته: پایگاه‌های اطلاعاتی وب‌سایت‌ها»^{۲۸}، با ذکر مثال‌هایی به معرفی فرآیند و نحوه فهرست‌نویسی وب‌سایتی که به‌طور مستمر روزآمد می‌شود، مواردی که دوره انتشار نامشخص دارند، و فایل‌های رایانه‌ای اختصاص دارد. مؤلفان در این بخش اذعان داشته‌اند که قواعد انگلومریکن و مارک ۲۱ به این دلیل روزآمد شده‌اند که به منابع یکپارچه بپردازند، اما برخی از برنامه‌ها و نظام‌های فهرست‌نویسی هنوز در حال بررسی این تغییرات می‌باشند. او.سی.ال.سی.^{۲۹} خط‌مشی موقتی برای فهرست‌نویسی منابع یکپارچه در بولتن متن ۲۴۷ منتشر کرده است. مثال‌های ارائه‌شده در این فصل شمایی مقدماتی از فهرست‌نویسی منابع یکپارچه را نشان می‌دهند.

فصل دهم و پایانی، «چشم‌انداز منابع پیوسته»^{۳۰}، به بررسی نهضت دسترسی آزاد و تأثیر آن بر جریان‌های کاری کتابخانه‌ها پرداخته است. در پایان به ملزومات کارکردی پیشینه‌های کتاب‌شناختی (اف. آر. بی. آر)^{۳۱} و اهمیت آن در فهرست‌نویسی و سازمان‌دهی منابع دیجیتال اشاره شده است. پایان‌بخش کتاب نیز فهرست منابع است.

نقد اثر

با توجه به عنوان اثر می‌توان اذعان داشت که این کتاب منبع مفیدی برای دانشجویان و متخصصان کتابداری و اطلاع‌رسانی و تمام افرادی می‌تواند باشد که به‌نوعی با سازمان‌دهی منابع دیجیتال پیوسته سروکار دارند. از این‌رو استفاده از آن به‌عنوان منبع درسی یا کمک درسی در واحدهای فهرست‌نویسی رشته علوم کتابداری و اطلاع‌رسانی و نمایه‌سازی رشته رایانه و فناوری اطلاعات مهم تلقی می‌شود. علاوه‌بر این از آنجاکه چالش عظیم عصر حاضر دستیابی سریع به اطلاعات دیجیتال مؤثر و مفید می‌باشد، مطالعه این کتاب برای تمام متخصصان علم اطلاعات ضروری است. ساختار کتاب نیز به‌نوعی تهیه شده که مرحله‌به‌مرحله خواننده را با محتوای موردنظر آشنا می‌سازد و به‌طور کاربردی و با ذکر مثال‌هایی خواننده را با دغدغه‌ها و مشکلات موجود بر سر راه فهرست‌نویسی و سازمان‌دهی منابع دیجیتال پیوسته آشنا می‌سازد. به‌نحوی که خواننده، خود را در بطن چالش‌ها و مشکلات موجود بر سر راه سازمان‌دهی منابع دیجیتال پیوسته دیده و برای یافتن راهکارهای عملی به تفکر واداشته می‌شود. نکات ذکرشده در داخل کادرهایی در متن کتاب، که خواننده را با مفاهیم و اصطلاحات مهم مطرح در آن مقطع بیشتر آشنا می‌سازد و نیز تصاویر و جداول که به خواننده در درک بیشتر و بهتر مفاهیم مطرح در کتاب کمک می‌کند، از ویژگی‌های این کتاب است.

کتاب از ده فصل تشکیل شده که هر فصل مرحله به مرحله خواننده را با اصول سازمان‌دهی منابع دیجیتال در کتابخانه‌ها آشنا می‌سازد

با توجه به تأکید اصلی متن حاضر بر فهرست نویسی و سازمان دهی منابع دیجیتال پیوسته، ذکر واژه «پیوسته» در عنوان کتاب ضروری می نمود

- بهتر بود معادل برخی از اصطلاح‌های نامأنوس مانند فروری (ص ۴۷)، یو.ا. ال باز (ص ۳۵) و ا.سی. آر (ص ۵۵) در متن در پانویس ذکر می‌شد.

- ترجمه اصطلاح "context - sensitive linking" در صفحه ۷۵ به دو صورت پیوندهای حساس به متن و پیوندسازی حساس به متن آمده است.

- صفحه ۸۷، زیر تصویر ۲-۳، اصطلاح منبع آزاد برای "open source" در نظر گرفته شده است که بهتر بود از اصطلاح منبع باز، که معمول تر است، استفاده می‌شد.

- صفحه ۱۰۷، اصطلاح سودمندی پویا برای "Dynamic Functionality" در نظر گرفته شده است که بهتر بود از اصطلاح عملکرد پویا استفاده می‌شد.

- صفحه ۱۴۶، معادل میله برای اصطلاح "scroll bar" استفاده شده است که بهتر بود از واژه نوار پیمایش استفاده می‌شد.
- در صفحه ۲۵۱، معادل اصطلاح معادل ملزومات کاربردی پیشینه‌های کتاب‌شناختی، "Functional Requirements" است که به‌اشتباه "Fundamental Requirements" ذکر شده است.

علاوه بر موارد ذکر شده مواردی نیز از نظر ویراستاری ادبی در متن به چشم می‌خورد که به برخی از آنها با هدف اصلاح در ویرایش‌های بعدی اشاره می‌شود:

- فهرست مطالب: بهتر بود از عنوان فصل ۱ به جای فصل اول استفاده می‌شد تا با بقیه شماره‌گذاری‌های فصل‌ها یک‌دست باشد.

- فهرست مطالب و نیز محتوای کتاب ترجمه شده فاقد قابلیت شناسایی بخش‌های اصلی از زیربخش‌هاست که در بسیاری از موارد خواننده را از درک صحیح و درست متن بازمی‌دارد. بهتر بود از شماره‌گذاری در بخش‌ها و زیربخش‌ها استفاده می‌شد تا از به‌وجود آمدن چنین اختلالی جلوگیری شود.

- در بسیاری از موارد نیم‌فاصله‌ها رعایت نشده است.

- بهتر بود از میان دو اصطلاح دیجیتال و رقمی، یکی مورد استفاده قرار می‌گرفت. از آنجا که در عنوان کتاب از واژه دیجیتال

با توجه به تأکید اصلی متن حاضر بر فهرست نویسی و سازمان دهی منابع دیجیتال پیوسته، ذکر واژه «پیوسته» در عنوان کتاب ضروری می‌نمود که متأسفانه مؤلفان از ذکر آن سرباز زده‌اند. از این رو خواننده در ابتدا سردرگم است که آیا به سازمان دهی و فهرست نویسی منابع دیجیتال ناپیوسته نیز پرداخته شده است یا خیر. لذا بهتر بود در کتاب واژه پیوسته ذکر می‌شد.

از طرفی نیز با توجه به اهمیت ملزومات کاربردی پیشینه‌های کتاب‌شناختی، که به علت ضرورت‌های حاکی از محیط دیجیتال پیوسته مطرح شده است، بحث کامل‌تری از آن انتظار می‌رفت که متأسفانه فقط به اشاره کوتاهی از آن در فصل پایانی اکتفا شده است. از این رو این مهم، نقصی بر محتوای اثر تلقی می‌شود که امید است در ویرایش‌های بعدی اثر جامه عمل پوشانده شود.

مترجمان ضمن درک ضرورت و اهمیت محتوای کتاب، انتخاب شایسته‌ای برای ترجمه چنین اثری داشته‌اند. این مطلب به درستی در یادداشت مترجمان ذکر شده است، به نحوی که در انتخاب این اثر برای ترجمه جنبه‌های کاربردی و نظری، توأمان مدنظر بوده است. ترجمه اثر نیز در کل قابل قبول است و خواننده در موارد کمی با مفاهیم و جملات نامأنوس مواجه می‌شود که با توجه به مزایای بسیار زیاد اثر حاضر می‌توان از آن چشم پوشید. ولی با توجه به اینکه در ویرایش‌های بعدی اثر این موارد باید اصلاح شود، به نمونه‌هایی از آنها اشاره می‌شود.

- صفحه ۱۵، سطر اول: منابع اطلاعاتی درون خطی بیشتر بر اساس روش تحویل تعریف می‌شوند تا ماهیت محتوایی آن. بهتر بود از واژه ارائه به‌جای روش تحویل استفاده می‌شد.

- صفحه ۱۵، سطر ۳ و ۴: ... روش انتشار و توزیع ممکن است اشتراک بسیار کمی داشته باشند. بهتر بود از واژه شباهت به‌جای اشتراک استفاده می‌شد.

- صفحه ۱۶، سطر ماقبل آخر. بهتر بود از واژه منابع به‌جای مواد استفاده می‌شد.

- صفحه ۲۹، سطر چهارم از آخر. بهتر بود از واژه وقفه‌ها به‌جای سکسکه‌ها استفاده می‌شد.

- 4 . Care and Handling of CDs and DVDs : A guide for Librarians and Archivists
- 5 . Byers
- 6 . Cataloguing non print and Internet Resources (New York: Neal-shuman, 2002)
- 7 . Weber
- 8 . Preez
- 9 . Hoston University
- 10 . Texas A. M. University
- 11 . South Carolina University
- 12 . Yue
- 13 . Establishing the cataloging work flow
- 14 . MARCIVE
- 15 . World Cat
- 16 . Exploring Alternatives to cataloging
- 17 . Context-sensitive Linking
- 18 . Open URL
- 19 . Determining Bibliographic Control in the online Environment
- 20 . Understanding Cataloging Rules and Guidelines
- 21 . AACRL
- 22 . Analyzing the Bibliographic Structure of Online Resources
- 23 . Born Digital
- 24 . Copy Cataloging
- 25 . Online Monographs: E-books and Manuscripts
- 26 . Online Serials: E-Journals and periodicals in Aggregator Databases
- 27 . CONSER
- 28 . Online Integrating Resources: databases and web sites
- 29 . OCLC
- 30 . Online Trends to Watch
- 31 . Functional Requirements for Bibliographic Record (FRBR)

مآخذ

1. Mitchell, Ann M.; Surratt, Brian E. (2005). Cataloging and organizing digital resources: a how - to - do - it manual for Librarians. New York: Neal - Schumann
2. Preez, Madely (2006). Book Review: Cataloging and organizing digital resources: A How-To-Do-It Manual for Librarians. Online Information Review, vol. 30, no. 1, pp. 77-79.
3. Yue, Paoshan (2009). Cataloging and organizing digital resources. [On line]. Available: www.olacinc.org/drupal/?q=node/70 [Accessed 18 Aug. 2009].

استفاده شده، ضرورتی به استفاده از واژه رقومی نبود.

- آوانگاری نام نویسندگان در روی جلد با داخل کتاب متفاوت است. بهتر است یک دست می شد.

- صفحه ۱۵، سطر ۲، واژه اسلایدی اشتباه است، صحیح آن اسلاید است.

- صفحه ۱۶، سطر ۲، اصطلاح محتوای وبی اشتباه است، صحیح آن محتوای وب است.

- بهتر است نام جداول در بالای جداول و نام تصاویر در زیر تصاویر ذکر شود. در موارد متعددی این اصل مراعات نشده است.

- عکس‌های کتاب کیفیت بسیار پایینی دارد و در بسیاری از موارد خواننده از درک مفهوم اصلی مورد نظر در عکس‌ها بازمی ماند.

- صفحه ۲۷، کادر توصیفی. پانویس مربوط به پایگاه‌های اطلاعاتی تجمیع‌گر باید به اصطلاح مورد استفاده در داخل کادر منتقل شود. زیرا این اصطلاح قبل از اصطلاح تکراری آن در متن مورد استفاده قرار گرفته است.

- صفحه ۳۲، پانویس ۱. سرنام NIZO باید تبدیل به سرنام NISO شود.

- صفحه ۳۳، سطر ۶ کلمه را اضافی است و باید حذف شود.

- صفحه ۳۵، آی. پی (تفاهم‌نامه اینترنتی) نیاز به پانویس دارد.

- صفحه ۳۵، پانویس ۱. با حرف بزرگ آغاز شود.

- صفحه ۳۶، کادر مورد استفاده خاکستری شود.

- صفحه ۴۰، سطر ۱۰، فعل می‌یابد، تبدیل به می‌آید شود.

- صفحه ۵۵، سطر آخر، این اصلاح شود.

- صفحه ۶۳، سطر اول، فعل «فرض شود» به «فرض می‌شود» تبدیل شود.

- صفحه ۱۳۵، محل پانویس شماره ۲ در متن مشخص نیست.

- صفحه ۱۴۵، داخل کادر سطر ۲، واژه منابع باید به منبع تبدیل شود.

- نیازی به ارائه پانویس به اصطلاح سیاه و سفید نیست.

جمع بندی

به‌طور خلاصه کتاب انتخاب شده برای ترجمه از جمله آثار ارزشمند در حوزه سازمان دهی و فهرست‌نویسی منابع دیجیتال پیوسته است و مترجمان به حق انتخاب شایسته‌ای کرده‌اند. ترجمه اثر قابل قبول بوده و منبع مفیدی برای دروس تحصیلی رشته‌های علوم کتابداری و اطلاع‌رسانی و رایانه و فناوری اطلاعات است و مطالعه آن برای دانشجویان و پژوهشگران این حوزه‌ها توصیه می‌شود. امید است که در آینده شاهد ترجمه یا تألیف منابع ارزشمند دیگری در این زمینه باشیم.

پی‌نوشت‌ها:

- 1 . Mitchell, Ann M.; Surratt, Brian E. (2005). Cataloging and organizing digital resources: a how-to-do-it manual for librarians. New York: Neal - Schuman. ISBN: 1- 55570-521-9
- 2 . meh.hafezi@gmail.com
۳. این کتاب در نهمین دوره جایزه کتاب فصل در موضوع کلیات، شایسته تقدیر شناخته شده است.